

JAROSŁAW STULCZEWSKI*

Wspomnienie o Stefanie Laube (1930–2022)

26 maja 2022 r. w Warszawie w wieku 92 lat zmarł płk w st. spocz. Stefan Henryk Laube (ps. „Adam”), pochodzący z Szadku uczestnik powstania warszawskiego, walczący jako łącznik na Śródmieściu Południowym w ramach batalionu szturmowego „Sokół” zgrupowania „Sarna”, a także świadek

Ryc. 1. Stefan Laube (1930–2022)

Źródło: <https://www.facebook.com/Bracka5/>

---

* Jarosław Stulczewski, dr, archiwista, regionalista oraz działacz społeczno-kulturalny, prezes Zarządu Towarzystwa Przyjaciół Zduńskiej Woli, 98-220 Zduńska Wola, ul. Mickiewicza 4, e-mail: jaroslaw.stulczewski@o2.pl, <https://orcid.org/0000-0002-8355-3975>

zamachu na „kata Warszawy” Franza Kutscherę. W 2012 r. na łamach „Biuletynu Szadkowskiego” został opublikowany z Stefanem Laube wywiad¹.

O odejściu Stefana Laube dowiedziałem się przypadkowo, dopiero w 2024 r. na kilka dni przed 80. rocznicą wybuchu powstania warszawskiego. Wspomniana rocznica oraz żywy i niezwykle „przyjacielski” kontakt z Panem Stefanem zadecydował, że postanowiłem skreślić kilka słów wspomnienia o tym dobrym człowieku.

Stefan Laube z wykształcenia i zawodu był magistrem farmacji, podobni jak jego ojciec, brat i kuzyn². Poznaliśmy się w roku 2010 z racji moich zainteresowań badawczych dziejami Szadku. Już wówczas nawiązaliśmy ze sobą dobry kontakt. Nie przypominam sobie w jakich okolicznościach to nastąpiło, jednak pamiętam, że Pan Stefan bardzo ucieszył się gdy wypowiedziałem słowo „Szadek”. Watro przy tej okazji podkreślić, że przy każdej okazji podkreślał z dumą, że przyszedł na świat właśnie w tym miasteczku w rodzinie ewangelickiej. Zawsze niezwykle ciepło wypowiadał się o Szadku, mimo że miasto opuścił wraz z rodzicami we wczesnym dzieciństwie „w koszyku z jajami” jak miewał mówić, w 1933 r., wyjeżdżając na stałe do Warszawy.

Wykorzystując fakt, że jego ojciec także Stefan był farmaceutom i okresowo właścicielem apteki w Szadku (1923–1933)³, poprosiłem o przekazanie wszelkich fotografii i pamiątek z tego okresu. Pan Stefan bardzo chętnie to uczynił. Udało mi się Go także nakłonić na wywiad na potrzeby „Biuletynu Szadkowskiego”. W toku rozmów okazało się, że On wraz z dwójgim starszych braci (Januszem i Jerzym) brali udział w powstaniu 1944 r. To z kolei zaowocowało, iż przygotowałem kolejny tekst, tym razem poświęcony powstańcom warszawskim z Szadku⁴.

Równo 10 lat temu, w 70. rocznicę upadku powstania warszawskiego, szadkowianie mogli się ze spotkać ze swoim rodakiem Stefanem Laube

1 J. Stulczewski, *Wywiad ze Stefanem Laube (pseudonim „Adam”) – uczestnikiem powstania warszawskiego, świadkiem zamachu na Franza Kutscherę, „Biuletyn Szadkowski”* 2012, t. 12, s. 227–234.

2 *Kto jest kim w farmacji polskiej. Who is who in Polish pharmacy*, kol. red. W. Jaroniewski, J. Sykulski, J. Hołyński, A. Wędzisz, K. Hanisz, Łódź 2001, s. 156–157.

3 Stefan Laube (1891–1966) od 1933 r. prowadził aptekę na pl. Trzech Krzyży 10 w Warszawie, która w trakcie powstania warszawskiego była ważnym punktem zaopatrzenia w leki i opatrunki żołnierzy AK. Zob. E. Szulc, *Cmentarze ewangelickie w Warszawie*, Warszawa 1989, s. 50.

4 Tam też został szerzej opisany udział Stefana Laube w powstaniu. Zob. J. Stulczewski, *Szadkowianie w powstaniu warszawskim, „Biuletyn Szadkowski”* 2014, t. 14, s. 135–150.

(ps. „Adam”)⁵, który na tą okoliczność, za moją namową, przyjechał do Szadku na zaproszenie miejscowej Miejskiej i Gminnej Biblioteki Publicznej.

Ryc. 2. Stefan Laube (ps. „Adam”) i Jarosław Stulczewski

Źródło: ze zbiorów autora, fot. J. Gralak

3 października 2014 r. Pan Stefan przyjechał z Warszawy pociągiem do Zduńskiej Woli, a następnie razem pojechaliśmy do Urzędu Gminy i Miasta Szadek, gdzie odbyło się okolicznościowe spotkanie z udziałem młodzieży z miejscowego Zespołu Szkoły Podstawowej i Gimnazjum im. Tadeusza Kościuszki, która przygotowała występ artystyczny. Spotkanie prowadził Krzysztof Kaniecki, a podziękowania gościowi przekazali Wanda Nowak (sekretarz Urzędu Gminy i Miasta Szadek) i Elżbieta Jarczak (dyrektor Miejskiej i Gminnej Biblioteki Publicznej w Szadku). Spotkanie zakończyło się wspólnym złożeniem kwiatów i zapaleniem zniczy pod obeliskiem przed Urzędem Gminy i Miasta Szadek przy ul. Warszawskiej, upamiętniającym ofiary II wojny światowej. Dało się wówczas odczuć, że bohater wydarzenia był niezwykle wzruszony i szczęśliwy, iż dane było mu wówczas odwiedzić miasto swojego urodzenia (choć już wcześniej bywał tutaj przejazdem). Poruszony był także postawą młodzieży, która przyjęła Go niezwykle ciepło,

---

⁵ Pseudonim „Adam” obrał sobie Stefan Laube pod wrażeniem twórczości Adama Mickiewicza. Zob. W. Bartosz-Białoskórski, *Wywiad ze Stefanem Laube*, „Kurier Ochocki” luty 2021, s. 4.

przygotowując bogatą akademię o charakterze patriotycznym. Zapewne także dla społeczności szkolnej było to niecodzienne wydarzenie, które na długo pozostanie w ich pamięci.

Tego samego dnia, po wspólnym obiedzie w Restauracji „Regionalna” przy ul. Sieradzkiej i spacerze po miasteczku, odwiozłem Pana Stefana do Zduńskiej Woli, gdzie na dworcu kolejowym wsiadł w pociąg i wrócił do stolicy. Na pamiątkę spotkania w Szadku, Pan Pułkownik przekazał mi książkę o batalionie „Sokół” wraz z okolicznościową dedykacją (ryc. 3)⁶. Publikacja ta jest tym cenniejsza, iż dotyczy działalności oddziału, którego gońcem podczas powstania warszawskiego był szadkowiec Stefan Laube (ps. „Adam”).

*Panowi Janowi Stulczewskiemu
z serdecznego podziękowania
za zorganizowanie
spotkania z mieszkańcami
Szadka
Stefan Laube
ps. „Adam”
3.10.2014 r.*

Ryc. 3. Pamiątkowy wpis Stefan Laube (ps. „Adam”) z podziękowaniem dla autora tekstu za zorganizowanie spotkania z mieszkańcami Szadka

Źródło: ze zbiorów autora

Przypominam sobie, że będąc w Warszawie kilka razy odwiedziłem Pana Stefana w jego mieszkaniu w kamienicy przy ul. Konopnickiej 5 (nieopodal Sejmu RP). Za każdym razem niezwykle ciepło i serdecznie podejmował mnie wraz z swoją żoną Alicją, wypytując co słychać w jego rodzinnych stronach.

We wrześniu 2019 r. Stefan Laube wziął udział w filmowym projekcie Muzeum Getta Warszawskiego, zorganizowanym w ramach wieloletniego

6 J. Lissowski, J. Szanser, M. Werner, *Batalion „Sokół” w Powstaniu Warszawskim (Śródmieście Południowe)*, Warszawa 2003.

programu „Niepodległa” (2017–2022). Na początku wywiadu nie omieszkął wspomnieć, iż „Urodziłem się 3 maja 1930 roku w Szadku. To jest miejscowość która ma historię sześćsetletnią w okolicy Łodzi, Sieradza i Zduńskiej Woli”⁷. Trzeba podkreślić, że Szadek darzył dużym sentymentem, niejednokrotnie to przy każdej okazji podkreślając. Na krótko przed śmiercią w kwietniu 2022 r. razem z innymi powstańcami wystąpił w reportażu Antoniego Rokickiego pt. „Ich druga wojna” w Polskim Radiu Programie I (Jedynce), komentując inwazję Rosji na Ukrainę⁸. Warto przy tym dodać, iż na antenie polskich rozgłośni gościł kilkukrotnie, a tuż po swojej śmierci, „Jedynka” 9 sierpnia 2022 r. wyemitowała poświęcony mu reportaż zatytułowany „Iskra i Adam”⁹.

Odejście płk Stefana Laube było dużą stratą, szczególnie dla kombatanckiego środowiska warszawskiego. O jego śmierci za pomocą social mediów poinformował sam prezydent Warszawy Rafał Trzaskowski¹⁰. Uroczystości pogrzebowe odbyły się 2 czerwca 2022 r. o godz. 12 w kaplicy Halpertów na cmentarzu ewangelicko-augsburskim przy ul. Młynarskiej. Nabożeństwo żałobne sprawował ks. dr Dariusz Chwastek, proboszcz warszawskiej Parafii Ewangelicko-Augsburskiej Wniebowstąpienia Pańskiego, po czym zmarły został odprowadzony przez grono mu najbliższych osób do grobu rodzinnego, gdzie spoczął obok swoich rodziców i kilka miesięcy wcześniej zmarłej żony Alicji (aleja 10, rząd 1, grób 16)¹¹.

Stefan Laube był ostatnim żyjącym żołnierzem batalionu szturmowego „Sokół”, a także wieloletnim wiceprezesem Okręgu Warszawa Światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej, prezesem Środowiska Organizacji Wojskowej Korpusu Bezpieczeństwa AK w Okręgu Warszawa ŚZŻAK i członkiem Rady Fundacji Polskiego Państwa Podziemnego¹².

W mojej pamięci płk Stefan Laube pozostanie jako niezwykle ciepły i serdeczny człowiek.

7 <https://1943.pl/artykul/stefan-laube/> [dostęp 1.08.2024].

8 [https://jedynka.polskieradio.pl/artykul/2937320,Uczestniczka-Powstania-Warszawskiego-wy-młodzi-nie-macie-teraz-latwo-\[REPORTAŻ\]](https://jedynka.polskieradio.pl/artykul/2937320,Uczestniczka-Powstania-Warszawskiego-wy-młodzi-nie-macie-teraz-latwo-[REPORTAŻ]) [dostęp 1.08.2024].

9 <https://polskieradio24.pl/artykul/1797441,akcja-wolnosc-laczy-zbliza-sie-73-rocznica-powstania-warszawskiego>; [https://jedynka.polskieradio.pl/artykul/3016812,Iskra-i-Adam-Powstańcy-warszawscy-w-reportażu-Antoniego-Rokickiego-\[POŚŁUCHAJ\]](https://jedynka.polskieradio.pl/artykul/3016812,Iskra-i-Adam-Powstańcy-warszawscy-w-reportażu-Antoniego-Rokickiego-[POŚŁUCHAJ]) [dostęp 1.08.2024].

10 <https://goniec.pl/prezydent-rafal-trzaskowski-przekazal-wlasnie-druzgoczące-wieści-zmarły-dwie-psz-wij-300522> [dostęp 1.08.2024].

11 Alicja Laube z d. Kordasz primo voto Małek zmarła 22 stycznia 2022 r. w wieku 85 lat. Zob. <https://nekrologi.wyborcza.pl/o,11,,532681,Alicja-Laube-nekrolog.html>

12 *Płk Stefan Henryk Laube ps. „Adam”*, „Biuletyn Informacyjny Światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej” 2022, nr 6, s. 84–85.